

Raadsvoorstel inzake oprichting en deelname stichting samenwerking Zuid-Limburg

Onderwerp Raadsvoorstel inzake oprichting en deelname stichting samenwerking Zuid-Limburg
Vergaderdatum 22 mei 2025
Zaaknummer 20250206154334

Aan de Raad

Voorstel

De gemeenteraad wordt voorgesteld:

1. Geen wensen en bedenkingen ten aanzien van het oprichten van en deelname aan de stichting samenwerking Zuid-Limburg kenbaar te maken;
2. Te besluiten om een bedrag van € 25.000 voor de kosten van de samenwerking structureel beschikbaar te stellen en de daarbij behorende begrotingswijziging vast te stellen.

Inleiding

Met het vaststellen van de Agenda "Zuid-Limburg gaat over grenzen heen" hebben de colleges van de 16 gemeenten in Zuid-Limburg en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg een gezamenlijke lange termijn ambitie en toekomstperspectief voor de regio geschetst. Met deze agenda zet de regio in op een brede welvaartsgroei. Het gaat daarbij nadrukkelijk ook om ontwikkeling van de intrinsieke kwaliteiten van Zuid-Limburg op het gebied van vitaal leven, leefbaarheid van wijken en dorpen en een uniek heuvellandlandschap. Een aantrekkelijke regio om te wonen, leven en werken. Waar stad en platteland elkaar nodig hebben juist omdat zij alleen in samenhang en samenwerking deze intrinsieke kwaliteiten van onze regio naar de toekomst toe kunnen borgen en verder tot ontwikkeling laten komen.

Regiodeals

Een van de middelen om dit te bereiken zijn de regiodeals van de rijksoverheid. De 10 gemeenten: Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Vaals, Stein, Beek, Valkenburg a.d. Geul, Beekdaalen, Maastricht, Sittard-Geleen, Meerssen hebben in 2023 samen met het rijk een convenant getekend voor projecten binnen de 4^e tranche regiodeal met een totale waarde van 40 miljoen (20 vanuit het rijk en 20 vanuit de regio). In 2024 hebben deze gemeenten een aanvraag ingediend voor de 6^e en laatste tranche regiodeals van het rijk, waar 20 miljoen (10 miljoen rijk en 10 miljoen regio) is toegekend. In 2025 wordt deze aanvraag verder uitgewerkt met projecten en toegewerkt naar het sluiten van een convenant.

Stichting samenwerking Zuid-Limburg

Om duidelijke samenwerkingsafspraken te maken en voldoende uitvoeringscapaciteit ter beschikking te stellen voor de realisatie van de ambities uit de agenda Zuid-Limburg en de regiodeals is het wenselijk om te komen tot een samenwerkingsverband.

Op basis van interviews met zowel publieke als private partners binnen de regiodeal samenwerking is gekomen tot uitgangspunten voor samenwerking (bijlage 2), welke geleid hebben tot een verdere uitwerking van een samenwerking. Het advies dat daarbij verder is uitgewerkt omvat het oprichten van de stichting samenwerking Zuid-Limburg. Er wordt gekozen voor een stichting die in eerste instantie alleen bestaat uit publieke partijen (de 10 gemeenten), maar op termijn de mogelijkheid biedt om ook private partijen toe te laten tot het stichtingsbestuur. De ambitie is om dit binnen twee jaar te bereiken. Omdat de Stichting zich richt op brede maatschappelijke opgaven, die bovendien enkel effectief kunnen worden aangepakt vanuit multi helix samenwerking, gaat het hier niet om de overdracht van publieke taken zoals gebruikelijk is bij het aangaan van een gemeenschappelijke regeling. De Stichting neemt geen besluiten in de zin van de AWB en is daarmee geen zogenaamd B-orgaan. In het advies van Van der Greef (bijlage 4) zijn de gemeenschappelijke regeling en stichting als structuren verder uitgewerkt. Uit dit advies blijkt dat er geen belemmeringen zijn voor het aangaan van een stichting samenwerking Zuid-Limburg.

In bijlage 1 zijn de statuten opgenomen voor de stichting samenwerking Zuid-Limburg. Concreet vragen wij u om wensen en bedenkingen mee te geven voor de oprichting van en deelneming van de gemeente Stein in de stichting, conform artikel 160 lid 2 Gemeentewet.

Het doel en opdracht van de stichting

De stichting heeft tot doel als vliegwiel te fungeren voor de ontwikkeling van Westelijk Zuid-Limburg door middel van het stimuleren en intensiveren van de samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en het maatschappelijk middenveld.

De Stichting tracht haar doel te verwezenlijken door te werken aan versterking van de welvaart van de Regio en het welzijn van haar inwoners, versnelling naar gezonde, veilige en sociale leefomgevingen met name in kwetsbare wijken en kernen, versnelling naar een circulaire en duurzame economie en samenleving, perspectief voor en versterking van het unieke Zuid-Limburgse landschap en investeren in een goed werkende grensoverschrijdende kenniseconomie en een internationale arbeidsmarkt.

Concreet ondersteunt de stichting regionale uitvoeringsprogramma's, te beginnen met de Regio Deal 4^e tranche en voorbereiding van de 6^e tranche. Het is mogelijk om bestaande platforms en programma's te bundelen en ze onder te brengen bij de Stichting Samenwerking Zuid-Limburg. Als dat aan de orde is, zullen alle bestuurders van de 10 gemeenten hierover met elkaar besluiten en wordt dit vastgelegd in een reglement van de stichting.

Samenstelling en taken stichting

Het voltallige bestuur van de stichting bestaat uit bestuurders van de tien gemeenten. De tien gemeenten zijn daarmee in gelijkwaardigheid betrokken bij alle hoofdbesluiten. Het doel is dat binnen twee jaar multi helix partners toetreden tot het bestuur. Het algemeen bestuur van de stichting stelt de meerjarenbegroting en de jaarstukken vast, maar ook reglementen voor werkwijzen zoals bij de Regio Deal tranche 4 en tranche 6. Daarnaast ziet het bestuur toe op de algemene gang van zaken bij de stichting en de realisatie van wat is afgesproken door het uitvoerend bestuur.

De statuten voorzien in een uitvoerend bestuur van vier leden, te kiezen door en uit het voltallige bestuur met een zittingsperiode die gelijk loopt met de gemeenteraadsverkiezingen. Twee zetels zijn voor de grote steden, twee voor kleinere gemeenten. Bij stakende stemmen geeft de stem van de voorzitter de doorslag. De voorbereidende bestuurlijke kerngroep bestaat op dit moment uit vertegenwoordigers van Maastricht, Beekdaelen en Sittard-Geleen. Het voorstel is om bij de start van de stichting deze kerngroep als eerste uitvoerend bestuur te installeren tot aan de verkiezingen in 2026 om de continuïteit in het proces te borgen. Het bestuur kan besluiten dit te herzien.

Meer concreet zijn de taken van het uitvoerend bestuur zijn het adviseren over subsidieaanvragen voor co-financiering vanuit de regio deal. Verder behoren tot de taken het voorbereiden van de meerjarenbegroting en het voorleggen van de jaarbegroting en jaarstukken aan het bestuur, het benoemen van de directeur programmabureau inclusief de rol als Bestuurlijk Opdrachtgever voor de directeur, het laten opstellen en voorleggen van evaluaties en voortgangsrapportages en verder alle zaken die niet aan het voltallige bestuur zijn opgedragen.

Ondersteunend programmabureau

Binnen de stichting wordt een ondersteunend programmabureau ingericht. De taken van het programmabureau omvat het faciliteren van de Stichting. Dit gebeurt door:

- Het voorbereiden en uitvoeren van beslissingen door het uitvoerend bestuur en het voltallige bestuur.
- Uitwerken van de programmaontwikkeling, de sturing, monitoring en verantwoording daarover.
- Het genereren van een multiplier via fondsenwerving.
- Het behouden van overzicht van hoofdontwikkelingen op rijksniveau, het schakelen tussen schalen en het leggen van inhoudelijke dwarsverbanden.
- Het onderhouden van netwerken met stakeholders in relatie tot de regionale uitvoeringsprogramma's die worden ondergebracht bij de Stichting inclusief overall communicatie.
- Het bevorderen van focus op de inhoudelijke maatschappelijke opgaven.
- Het maken van afspraken met gemeentesecretarissen/directeuren over bemensing en middelenstromen.

Het programmabureau bestaat uit een multidisciplinair team met een directeur, dealmaker/programmacoördinatie, finance & control, communicatie en ondersteunend secretariaat. De onderliggende projecten zijn en blijven qua inhoud en realisatie in handen van de uitvoerende gemeenten. Het programmabureau is in die zin geen uitvoeringsorganisatie. Het programmabureau zal werken met detacheringen vanuit de partnerorganisaties en heeft geen eigen personeel in dienst. Voorzien is dat de directeur

programmabureau een opdracht krijgt voor een periode van drie jaar. Dit vanwege de doorlooptijd Regiodeal 4^e tranche en de doorontwikkeling van de samenwerking op Zuid-Limburgse schaal. Er is na drie jaar weer een moment om te bekijken wat er voor de periode daarna nodig is.

De directeur is inhoudelijk functioneel leidinggevende voor de toegewezen medewerkers. Het programmabureau heeft een eigen huisvesting waar medewerkers en bestuurders voor afstemming en overleg bij elkaar komen. De Stichting Samenwerking Zuid-Limburg is als zelfstandige eenheid zichtbaar.

Argumentatie

1.1 Dedicated samenwerking is nodig voor uitvoering van de regiodeals;

De samenwerking tussen rijk en regio rondom de regiodeal tranche 4 verplicht de regio westelijk Zuid-Limburg om middels een organisatiestructuur uitvoering te geven aan de regiodeal tranche 4. Daarbij is het wenselijk dat er heldere afspraken zijn vastgelegd over de samenwerking tussen de tien gemeenten en hoe deze tien gemeenten gezamenlijk uitvoering geven aan de afspraken. Daarnaast zijn de regiodeals slechts een vliegwiel dat ingezet kan worden om de samenwerking te versterken. Er is door alle tien de gemeenten gezamenlijk ook uitgesproken dat het wenselijk is om de samenwerking in te richten die op termijn schaalbaar kan zijn voor het realiseren van gezamenlijke opgaven zoals benoemd in de Agenda Zuid-Limburg. Waarbij ook de wens is uitgesproken voor dedicated inzet van capaciteit via het programmabureau met een directeur en programmamanagers. De stichting samenwerking Zuid-Limburg is daarmee het beste instrument om vorm te geven aan deze samenwerking omdat het de mogelijkheid biedt om externe financiering middels fondsen aan te trekken die zorgen voor een multiplieer, daarnaast biedt het op termijn ook de mogelijkheid om private partijen toe te laten treden tot het bestuur.

1.2 Wensen en bedenkingen meegeven is nodig bij het aangaan van privaatrechtelijke samenwerkingen zoals een stichting

Het college is bevoegd tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de gemeente te besluiten (artikel 160, eerste lid, sub e, Gemeentewet). De oprichting van een stichting is een privaatrechtelijke rechtshandeling en daarmee is de besluitvorming daarover een bevoegdheid van het college. Het college besluit slechts tot de oprichting van een stichting nadat de raad een raadsvoorstel is toegezonden en in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen. Dit is voorgeschreven in artikel 160, tweede lid, Gemeentewet. Het college moet kennisnemen van de wensen en bedenkingen, welke gelden als adviezen. De geuite wensen en bedenkingen zal het college betrekken bij zijn definitieve besluitvorming.

2.1 gemeentelijke bijdrage van 1 euro per inwoner voor de duur van drie jaar nodig voor de bekostiging van het programmabureau

Alhoewel een samenwerking wel voorzien was bij het opstellen van de begroting 2025, was nog niet duidelijk wat de exacte kosten zouden zijn. Voor de komende drie jaar zijn die nu wel helder en geraamd op 1 euro per inwoner, per jaar voor de duur van drie jaar. Het is mogelijk dat de kosten voor het programmabureau op termijn wijzigen (stijgen). Dit kan alleen nadat

het voltallige bestuur van de stichting heeft ingestemd met de meerjarenbegroting en het college aan u een wijziging in de begroting voorlegt.

Financiële onderbouwing

De kosten van de samenwerking worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De kosten van een programmabureau bedragen indicatief € 1 mln./jr. De dekking hiervan is 3% uit 'Voorbereiding, Advies en Toezicht' uit de Regio Deal 4^e tranche (€1,2 mln. voor periode van 4 jaar) en uit een bijdrage van € 1 per inwoner, per gemeente. Voor de gemeente Stein betekent dit een bedrag van € 25.000 per jaar. Deze kosten zijn volgens het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK) van de provincie aan te merken als structurele lasten. Daarom is de inzet van een reserve ter dekking van deze kosten niet mogelijk. Voorgesteld wordt dan ook om het gevraagde budget van € 25.000 structureel ten laste van het exploitatiesaldo beschikbaar te stellen middels een begrotingswijziging (bijlage 5).

Juridische onderbouwing

De Stichting maakt multi helix samenwerking mogelijk en daarmee deelname door maatschappelijke en private partijen. Omdat de Stichting zich richt op brede maatschappelijke opgaven, die bovendien enkel effectief kunnen worden aangepakt vanuit multi helix samenwerking, gaat het hier niet om de overdracht van publieke taken zoals gebruikelijk is bij het aangaan van een gemeenschappelijke regeling. De Stichting neemt geen besluiten in de zin van de AWB en is geen zogenaamd B-orgaan. In een extern advies van de Greef (bijlage 4) zijn de overwegingen nader toegelicht.

Bijdrage aan strategische toekomstvisie 2040:

Het door de gemeente Stein instemmen en deelnemen aan de stichting samenwerking Zuid-Limburg past bij de in strategische toekomstvisie 2040 geformuleerd toekomstdoel "een zelfstandige gemeenten die sterk is in (Eu)regionale samenwerking". Specifiek draagt het aangaan van deze samenwerking bij aan de versterking van de Zuid-Limburgse samenwerking.

Relevante beschikbare achtergrondinformatie:

Bijlage 1 Statuten stichting samenwerking Zuid-Limburg

Bijlage 2 Advies Van den Bunt

Bijlage 3 Advies Paulussen advocaten

Bijlage 4 Advies Van der Greef

Bijlage 5 Begrotingswijziging stichting samenwerking Zuid-Limburg

Bijlage 6 Presentatie aan gemeenteraad stichting samenwerking Zuid-Limburg

Burgemeester en Wethouders,

de Secretaris,

de Burgemeester,

